

Çocuklarla konuşmak

Çocuklarla yetişkinlerin irite edici davranışları hakkında konuşmak

„Çocuklarla konuşmak“, çocuklarla bazı konular hakkında konuşmayı denemeniz için sizi teşvik etmeyi amaçlamaktadır; çünkü zor konuları konuşmaya çalışmak bile çocukları şiddetten, manipülasyondan, cinsel istismardan, ayrımcılıktan ve akıl karışıklığından koruma yönünde önemli bir adımdır. Aktif olarak dinlese de dinlemese de çocuğu güçlendirir. Olası zor bir durum yaşaması halinde çocuk, sizin onun muhatabı olduğunuzu veya olabileceğinizi bilir; çünkü alışılmamış, belki de utandıran ya da can sıkıcı ve insana ağır gelen konuları konuşabilme cesareti gösterebilmişsinizdir.

Aşağıda yetişkinlerin irite edici davranışları hakkında çocuklarla nasıl konuşabileceğinize yardımcı olabilecek ve size bu konuda fikir verebilecek örnek cümleler bulacaksınız.

SELBSTLAUT
Fachstelle gegen sexualisierte Gewalt an
Kindern und Jugendlichen
Vorbeugung · Beratung · Verdachtsbegleitung

Selbstlaut

Tel.

Email.

Web.

Thaliastraße 2/2A, 1160 Wien

+43 1 810 90 31

office@selbstlaut.org

selbstlaut.org

İrite edici davranış, birinin bir şey demesi ya da bir harekette bulunması sonucu başkalarında bundan dolayı oluşan rahatsızlık ve kafa karışıklığı durumudur. Bu durum, o ortamda bulunan insanlar için garip ve rahatsız edici bir his yaratır. Çoğu zaman o ortamdaki insanlar ne diyeceğini bilemez ya da yetişkinlerin irite edici davranışının komik mi yoksa adi bir söz mü veya hareket mi olup olduğunu kestirmez. En zoru ise diğer yetişkinlerin hiçbir şey olmamış ve her şey normalmiş gibi davranması ve bu konu hakkında hiçbir şey söylememesidir. Böyle bir durumda çocuklar kendilerini genellikle aptal durumuna konmuş ve terk edilmiş hissedebilirler.

İrite edici davranışları, irite edici davranış olarak tanımak ve adlandırmak asla kolay değildir. Eğer yetişkinler çocuklara iyi bir örnek olursa ya da en azından iyi bir örnek olacak şekilde yaşamaya çalışırsa, can sıkıcı bir durum yaşadıklarında çocukların yaşadıkları irite edici davranışları güvendikleri bir yetişkine anlatmalarını ve bu konuda yardım alabilmelerini kolaylaştırmış olurlar.

Çocuklarla zor konular hakkında konuşmak pratiklik gerektiren bir iştir ve zaman ister. Biraz orada biraz burada alıştırmaya yapılması halinde göreceksiniz ki giderek daha kolayınıza gidecek ve günlük yaşamın bir parçası haline gelecektir.

Bu kitapçık, konuşmanıza yardımcı olmak için geliştirilmiş aşağıdaki beş konudan bir tanesidir.

- 1) Çocuk hakları ve şiddet görme durumunda yardım
- 2) Çocuklar arasında cinsel şiddet ve rıza (onay)
- 3) Yetişkinlerin irite edici davranışları
- 4) Cinsel eğitim ve pornografi
- 5) Kaygı, stres ve travma

„Çocuklarla konuşmak“ serisi, Selbstlaut ekibi tarafından ilkökul çağındaki çocuklarla bazı zor konularda konuşmayı kolaylaştırmak için geliştirilmiştir. Bazı içerikler 12-13 yaşından büyük çocuklar için de uygun olabilir; fakat genel olarak gençler için bu kitapçıkta bulunmayan farklı ifade şekilleri gereklidir.

Eğer anne, teyze, hala, baba, vaftiz annesi veya babası, büyükanne veya büyükbaba iseniz...

Yakın bir arkadaşınızın, çocuğunuzu gıdıklaması veya uygunsuz bir yakınlık göstermesi sizi irite ediyorsa...

Böyle bir durumda ne diyebilirsiniz?

Hiç kimse, başka bir kimseye yanlış ithamda bulunmak istemez ya da çocuğunun keyfini kaçırmak istemez. Herkes her şeyin yolunda gitmesini ister, insanın zihnini açık tutması her zaman kolay değildir.

Yakın çevrenizde gıdıklama durumu

"A" kişisiyle çok eğlendiğini görüyorum. Belli ki iyi anlaşıyorsunuz. Yine de bilmeni isterim ki bazen seninle oynayıp şekli beni rahatsız ediyor ve hiç hoşuma gitmiyor. Seni öyle bir gıdıklıyor ki bir süre sonra hala hoşuna gidip gitmediğinden pek emin olamıyorum. Bazen sana aşırı yakın davranması ve farklı bir yakınlık göstermesi beni düşündürüyor. Belki de bu konu hakkında fazla kafa yoruyordur. Eğer olur da bir şey kafanı karıştırırsa ya da seni rahatsız ederse, artık bunun senin için uygun olup olmadığını düşündüğümü biliyorsun.

Bir eğitimcinin irite edici davranışı – böyle bir durumda konuşmanın nasıl olabileceğiyle ilgili örnek

Diyelim ki öğretmensiniz ve destek dersinde bir ilkökul öğrencisine eşlik ediyorsunuz. Sınıfta sizden başka, destek öğretmeni ve bazı öğrenciler bulunuyor ve sınıfta boş sıra veya sandalye yok. Destek öğretmeni bir öğrenciyi, kucağına oturtması için çağırıyor. Bu durumu uygunsuz buluyorsunuz; destek öğretmenin bu davranışı sizi irite edip kafanızı karıştırıyor. Öğrencinizi beraberinizde götürüp son derse kadar öğretmenler odasında kalıp orada oynamasına izin veriyorsunuz.

Öğrencinize ne diyebilirsiniz:

Seni beraberimde aldım; çünkü destek öğretmenin seni kucağına oturtmak istemesi beni çok rahatsız etti. Seni kucağına almak yerine, senin için başka bir yerden bir sandalye getirebilirdi ya da başka nerede rahat rahat oturabilceğini seninle beraber düşünebilirdik. Eğer seni utandırdıysam özür dilerim; fakat öğretmenlerin ve eğitimcilerin çocukları böyle garip ve kafa karıştırıcı durumlara sokmaması benim için çok önemli. Tabii ki destek öğretmeni düşünmeden hareket etmiş olabilir; ama bilerek yapmış da olabilir. Çocukları kucağına alabilmek için ortam hazırlamış da olabilir. Bunu yapmaması gerekir. Onunla konuşup bu yaptığının hiç uygun olmadığını ona söylemeye çalışacağım. Eğer bunu bilerek yaptıysa, o zaman müdürün de onunla konuşması gerekecek. Ebeveynlerinin seni destekleyebileceğini düşünüyorum. Belki onlara bu konuyu anlatabilirsin, ne dersin?

Destek dersindeki diğer öğrencilere ne diyebilirsiniz:

Geçen hafta sınıf arkadaşlarınızdan birini beraberimde götürdüm; çünkü destek öğretmenin, sınıf arkadaşınızı kucağına oturtmak istemesini uygun bulmadım ve bu durumdan rahatsız oldum. Ben, öğretmenlerin sınıfta herkese yetecek kadar sandalye bulundurması gerektiğini düşünüyorum. Bazı çocuklar öğretmenin kucağına oturmak isteyebilir. Öğretmenin, kucağına oturabilmek için öğrencilerini yarışa girecek bir havaya sokmaya çalışması hiç uygun bir davranış değil. Siz bu durumda kendinizi nasıl hissettiniz ve ne gördünüz? Belki benim gözden kaçırdığım bir şey olmuştur.

Eğitimciler ve öğrenciler arasındaki ilişki için bazı genel önleyici ilkeler:

Öğretmenlerin görevi, bütün öğrencilere eşit davranmaktır; bazılarını iyi davranıp onları kayırmak ve diğerlerini ihmal etmek değildir.

Bir öğrenci üzgünse ve bu yüzden teselliye ihtiyacı varsa, bazen öğretmenin öğrencisini kucağına alması uygun olabilir; fakat bir öğretmenin, öğrencilerini sürekli kucağına alması garip bir durumdur ve uygun değildir.

Çocukların kendilerini okulda güvende hissetmesi benim için çok önemli. Tabii ki öğretmenler dahil okulda çalışan herkes için aynı kuralların geçerli olduğunu ve herkesin bu kurallara uyduğunu bilmek de önemli.

Çocuklar, eğer isterlerse kendi aralarında birbirlerinin kucağına oturup, birbirlerini okşayabilirler ya da birbirlerine sarılabirler, birbirlerinin ellerini tutabilirler, şakacıktan boğuşabilirler, birbirlerine aşık olabilirler veya birbirlerine sır verebilirler ya da birbirlerine hediye verebilirler ve bunun gibi bir sürü şey yapabilirler – tabii ki eğer her iki çocuk da bunu istiyorsa ve bu yaptıkları her iki çocuğa da kendini iyi hissettiriyorsa.

Öğretmenler, çocuklara sır vermemelidir; ama her şeyden önemlisi çocuklardan sır tutmalarını istememelidir.

Öğretmenler, çocuklarla sarmaş dolaş olmamalıdır.

Öğretmenler, çocuklara bir şey karşılığında hediye vermemelidir.

Öğretmenler, bilerek ve isteyerek çocukların kafasını karıştırmamalıdır.

Bunlar okulda geçerli olan çok önemli kurallardır ve bu kuralları öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin bilmesi çok önemli. Böylece herkes sınırlarını iyi tanır ve ne yapıp ne yapmaması gerektiğini iyi bilir.

Yetişkinlerin çocukların dış görünüşü ya da kimlikleriyle ilgili yorumları

Bir yetişkinin bir çocuğa dalga geçerek “erkek mi kız mı olduğunu bilmiyorum, nesin sen?” diye yorumda bulunması sizi irite mi ediyor?

Çoğu zaman o an bu yorumda bulunan kişiye yorumunun çok çirkin, gereksiz, kaba, uygunsuz olduğunu ve hiç komik olmadığını söyleyemeyiz. Yetişkinlerin çoğu, karşısındakini gücendirmekten, ortamın havasını bozmaktan veya yorumun aslında kötü amaçlı söylenmemiş olabileceğini düşünüp aşırı tepki vermekten korkar.

O an olmasa bile, sonradan çocuğa söylenebilecek cümleler nelerdir? Mesela:

A” kişinin sana öyle bir yorumda bulunup seninle dalga geçmesi beni rahatsız etti. Bir çocuğun nasıl görünmesiyle ilgili herhangi bir kural yok. Yetişkinlerin, kendi sınırlarını bilmesini sağlamak çocukların görevi değildir. Ayrıca herkes farklıdır ve her çocuk kendini nasıl hissediyorsa ve rahat ediyorsa en doğrusu odur.

Bazı yetişkinler her şeyi kontrol etmek isterler. Mesela bir çocuğun kız mı erkek mi olması gerektiğini, çocuğun kendini nereli hissetmesi gerektiğini ya da nasıl görünmesi gerektiğini. Nasıl olduğunu ya da olmak istediğin tamamen senin kararın ve kendi yolunu çizmeye çalışman çok cesurca.

O an ne diyeceğimi bilemediğim için özür dilerim. Bilemiyorum, belki de seni rahatsız etmemiştir; ama yine de bir dahaki sefere sessiz kalmayıp bir şeyler söylemeye çalışacağım. Mesela: Her çocuk kendini kız ya da erkek olarak hissetmez; bazen kendini ikisinin arasında ya da bambaşka hisseder ya da bazen öyle bazen böyle, en azından kendilerini doğru vücutta hissetmek ister. O yüzden bu tür yorumlar hiç yapıcı değildir ve rahatsız edicidir. Bazen doğru sözleri bulmak hiç kolay değildir. Eğer bir daha böyle bir durumla karşılaşırsan özellikle söylememi istediğin bir şey var mı?

Yetişkinlerin cinsel içerikli yorumları

Eğer biri çocuğunuza “ Büyüyünce çok canlar yakacaksın”, “Keşke çocuk olmasaydın...” ya da “Seni sokakta görsem, dönüp sana bakardım” vs. gibi yorumlarda bulunuyorsa.

Yetişkinler çoğu zaman bu tür yorumları komik de bulsalar; utanç verici, rahatsız edici veya uygunsuz da bulsalar gülebiliyorlar. Çocuklar, yetişkinlerin bu davranışlarından kendilerinin de gülmeleri gerektiğiyle ilgili çıkarımda bulunabiliyorlar.

Çocuklar, bazen bu tür yorumlardan rahatsız olmayıp böyle yorumları iltifat olarak görebiliyorlar; fakat çoğunlukla rahatsız olup utanç verici bulurlar. Bu, yetişkinler için sık sık sözde utançtan kızarmayı gerektirmeyen eğlence kaynağı olarak kullanılır.

Yetişkinler bu tür yorumları kendi çocukluklarından bilirler ve bu tür yorumların sebep olduğu huzursuz edici duyguyu hatırlarlar. Çocuklara verilen mesaj; beden, cinsellik, aşık olma gibi konularda yetişkinlerin her zamankinden farklı davrandığı, garip bir hava yarattığı, güldüğü veya hiçbir şey söylemediğidir. Yani, yetişkinlerin böyle olduğudur ve rahatsız edici veya cinsel içerikli olması ve hatta istismar etmeleri halinde bile yetişkinlerin davranışlarına şaşırılmaması gerektiğidir. Çocuğa, yetişkinlerin rahatsız edici davranışlarını kabullenmeleri içten içe öğretilmiş oluyor.

Olaydan sonra çocuğunuza ne söylebilirsiniz?

“A” kişisi beni çok kızdırdı. Bazı yetişkinler, başka birçok yetişkinin ve özellikle de çocukların bu tür sözleri ve yorumları çoğunlukla komik bulduğunu düşünürler. Çocuklar yetişkinleri eğlendirmek için varmış gibi yaparlar ve çocuklarla istedikleri her şeyi yapabileceklerini düşünürler. Aslında çoğu zaman cinsel şeyler hakkında düşünürler; ama bunu söylemezler; çünkü bunun uygunsuz olduğunu bilirler. Yetişkinler; cinsel içerikli düşüncelerini, şakalarını başka yetişkinlere yapabilirler; sokakta başka yetişkinlere bakabilirler ya da başka yetişkinlere aşık olabilirler veya yetişkinlerle cinsellik yaşamak isteyebilirler; ama çocuklarla asla. Bu yasaktır.

Çocuklarla bu tür şeylerin uygunsuz ve yasak olduğunu bildikleri için gizemli bir şekilde konuşup garip garip sırtırlar. Bu tür durumlar genellikle herkesin ve özellikle çocukların kafasını karıştırır. Bu, bazı yetişkinlerin hoşuna gider; çünkü başkalarının kafasının karışması onlara kendilerini güçlü ve üstün hissettirir. Bazı yetişkinler bunun farkına varmazlar. Ben bunu rahatsız edici ve uygunsuz buluyorum; bir yetişkinin senin kafanı karıştırmasını ve sana uygunsuz şeyler söyleyip garip bir hava yaratmasını istemiyorum. Senin için durum nasıldı? İstersen bir dahaki sefere “A” kişisini gördüğümde ona ne diyeceğimi birlikte düşünelim. İstersen sen de bir şeyler diyebilirsin; ama yetişkinleri durdurmak hiç de kolay bir iş değil.

Yakınlık ve mesafe

Evde veya okulda yakınlık ve mesafe konusunu, uygun veya rahatsız edici ve kafa karıştırıcı dokunuşları tartışmaya açabilirsiniz. Mesela, çocukların yetişkinlerle hangi selamlaşma ve vedalaşma âdetlerini sevip sevmediğini ve hoşlanmadıkları halde hangilerini sineye çektiklerini onlara sorup bunun hakkında onlarla konuşabilirsiniz. Belki öperken sakalı battığı için, koktuğu için, bakışlarını sevmediği için ya da kötü koktuğu için selam vermekten hoşlanmadıkları yetişkinler vardır.

Mesela, okulda selamlaşma ve vedalaşma âdetleri nasıl? Öğretmenden öğretmene farklılık gösteriyor mu? Öğretmelerle fiziksel temas içeren selamlaşma ve vedalaşma durumları var mı? Eğer varsa, bunlardan hangileri çocukların hoşuna gidiyor ve hangileri gitmiyor?

Çocukları cinsel olarak istismar etmek için onları manipüle etmek isteyen yetişkinler genelde çok kibar ve iyi biriymiş gibi görünür; fakat amaçları çocukların sınırlarını yavaş yavaş genişletmektir. Öyle ki çocuklar, kafaları karıştığı için ve kendi sınırlarını tanıyamadıkları için artık neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilemezler.

O yüzden çocuklarla bu tür konuşmalar yapmak ve bu tür konuları tartışmaya açmak, çocukları güçlendirmek ve onları istismardan korumak adına son derece önemlidir. Günlük, sıradan olayları ve dokunmaları (mesela selamlaşırken veya vedalaşırken), bu tür konuları konuşmak için ya da gelecekte bazı davranışları değiştirmek için fırsat olarak kullanabilirsiniz.

Yetişkinlerin irite edici davranışlarını veya çocuklarla temas şeklini konuşmanız, çocuklara önemli bir mesaj verir. Bu konuları konuşma cesareti gösterdiğinizizi gören çocuk, ileride rahatsız edici bir şey yaşamaması halinde sizinle bu konuyu konuşabileceğini bilir; çünkü nerede durduğunuzu ve konuya karşı duruşunuzu bilir ve tepkinizi ölçebilir.